

Бібліографія.

Шпига П.С. Навчально-тренувальний сайт викладача як інноваційний компонент сучасної освіти // Інноваційний розвиток освіти України, закордонний та вітчизняний досвід інтеграції до Європейського освітнього простору: Зб. матеріалів VIII Всеукраїнської наук.-метод. конф., Київ, 24-25 травня 2011 р. – К.: МНТУ, – 2011. – С. 109-214.

Анотація.

Комп'ютерні системи, телекомунікаційні мережі, веб-технології стали неодмінним атрибутом діяльності фахівців будь-якої галузі. В статті розглядаються питання створення й використання навчально-тренувальних сайтів та відповідної інноваційної технології навчання як актуальних компонентів сучасної освіти.

Шпига П. С.,

НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИЙ САЙТ ВИКЛАДАЧА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Нині комп'ютерні системи та телекомунікаційні мережі пронизують усі грані суспільного життя, є неодмінним атрибутом діяльності фахівців будь-якої галузі. Вони можуть бути рушійною силою економічного зростання і водночас джерелом нових інформаційних проблем та загроз для держави [1]. В умовах щорічного багаторазового збільшення інформаційних потоків, майже неможливо уявити чітку взаємодію державних підприємств, банківських структур, інших організацій та їхніх співробітників без комп'ютерних засобів телекомунікації.

Серед сучасних інформаційних технологій особливої ваги набувають телекомунікаційні технології пов'язані з Інтернет та веб-сайтами. Так, слова "сайт" та "веб" в тексті документів із бази "Загальне законодавство" Верховної Ради України зустрічаються більше ніж у 1000 нормативно-правових актах, фахівців зі створення, просування та підтримки сайтів запрошують на роботу навіть в умовах кризи. Тому в системі сучасної освіти актуальними є знання та уміння фахівців, пов'язані із аналізом, редагуванням, наповненням, захистом веб- сайтів, які нині є ключовими елементами інформування, надання електронних послуг, електронної взаємодії організацій.

Питанням використання сайтів як джерел навчально-методичної інформації, інструменту дистанційної освіти присвятили свої праці чимало науковців [2, 3]. Публікацій, що висвітлюють питання використання сайтів як наочного приладдя, автором не виявлено. Але саме наочні засоби та практичні методи забезпечують найкраще засвоєння змісту, формування стійких навичок у студентів.

Власний досвід викладання у вищих навчальних закладах засвідчив, що вивчення принципів роботи з сайтами лише через подання теоретичних матеріалів, роботу з офісним програмами (навіть з елементами гіпертекстових технологій) не забезпечує потрібних для фахівців знань та умінь. Саме тому проблема створення навчально-тренувальних сайтів (НТС) та відповідної інноваційної технології навчання фахівців набуває особливої гостроти та актуальності.

З метою теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки можливості створення і практичного використання навчально-тренувальних сайтів й існуючих веб-технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу автором статті було створено два сайти: у вересні 2009 року "Зерна: наука, освіта, аналітика" (<http://zerna.at.ua>), у січні 2010 року "Електронне урядування" (<http://egov.at.ua>).

Як відомо, **сайт** (site) або веб-сайт (website) — це сукупність веб-сторінок з URL-адресою, розміщених і доступних в мережі Інтернет, призначених для перегляду та взаємодії з контактером за допомогою спеціальних програм — браузерів, яка має свого власника. Сторінки сайту, як правило, об'єднані як за змістом, так і навігаційно, можуть мати обмеження в доступі.

Навчально-тренувальний сайт (drill-and-practice site) розуміється нами як інформаційно-освітній веб-сайт (портал), що розташований в мережі Інтернет, управляється викладачем, містить навчально-методичну інформацію і призначений для демонстрації механізмів та отримання практичних навичок створення, підтримки, управління, наповнення, редагування сайту, оцінки матеріалів і користувачів, отримання та публікації різнопланової інформації. Основною відмінністю НТС від освітнього сайту є його орієнтація на отримання і закріплення практичних вмінь та навичок роботи з сайтами зареєстрованими користувачами. Тобто, НТС є не стільки сучасним інформаційним каналом, засобом доступу до актуальних інформаційних ресурсів, скільки засобом отримання навичок

сайтової діяльності й підвищення сайтової компетентності студентів.

При розробці структури, наповнення сайтів та технології їхнього використання, як засобу навчання, ми орієнтувалися на завдання дисциплін, у процесі вивчення яких використовувався цей НТС, на інформаційні матеріали Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, на нормативно-правові документи [4], в яких встановлювалися вимоги, завдання, структура, змістовне наповнення веб-сайтів органів виконавчої влади й місцевого самоврядування, порядок надання інформаційних та інших послуг тощо.

Створення навчально-тренувального сайту, як і будь-якого іншого сайту, передбачає розробку проекту, наявність певних умінь, ресурсів, інструментів та матеріалів для його наповнення.

Проектування та планування створення НТС передбачає підготовку відповідей на питання про його загальну мету, про потреби, які він покликаний забезпечувати, про склад та категорії користувачів (студентів), про персонал (крім викладача) здатний створювати і наповнювати сайт, проводити його технічну підтримку.

Важливо детально продумати логічну структуру сайту — його вміст, розділи, систему навігації. Впроваджувати її можна поступово (це потрібно передбачити в проекті). Грамотна структура, зрозуміла система навігації дозволять студентам не тільки швидко знайти потрібні розділи, але й відчутти значення якісної структури

сайту. На практиці розробка структури і системи навігації стає одним з найскладніших завдань, особливо для великих сайтів.

Для навчально-тренувального сайту варто передбачити чітко виділені частини, що містять навчально-методичні матеріали і частини призначені для отримання навичок сайтової діяльності. Матеріали з першої частини може змінювати тільки викладач чи відповідальний працівник. Інші матеріали публікують, редагують, оцінюють, видаляють студенти під час практичних занять.

При виявленні помилок, недоліків у структурі діючого наповненого НТС можлива її модифікація. Це бажано робити в період перерв у навчальному процесі, але ця процедура, як правило, вимагає багато часу і може призвести до втрати контенту.

Робота з сайтом потребує від викладача та студентів, крім звичайної комп'ютерної грамотності, деяких спеціальних знань та умінь:

- знання таких понять мережі Інтернет як "сайт", "гіпертекст", "гіперпосилання", "меню";
- уміння працювати з браузером, електронною поштою;
- знання законодавства, що визначає відповідальність за поширення неправдивої інформації, порушення прав інтелектуальної власності в глобальній інформаційній системі Інтернет; регулює відносини, пов'язані з захистом персональних даних; регламентує порядок оприлюднення у мережі Інтернет публічної інформації та відомостей про діяльність органів виконавчої влади тощо.

Використання НТС в навчальному процесі ставить певні вимоги до технічного та програмного забезпечення робочих місць студентів: наявність доступу до Інтернет, встановлені браузер, Adobe Reader, антивірус, налаштування проксі-сервера. Повільний доступ до Інтернет значно ускладнює роботу з НТС, зменшує зацікавленість студентів, збільшує час виконання завдань.

В навчальному процесі НТС використовується:

- як засіб індивідуалізації навчання. За допомогою опублікованих на сторінках сайту завдань, навчально-методичних матеріалів та індивідуальної роботи слухача з НТС створюються умови для рівномірного засвоєння теоретичних відомостей і отримання стійких практичних навичок. Адже сайт фіксує кількість та розміщення опублікованих слухачем матеріалів, дозволяє швидко переглянути ці публікації та прийняти необхідні рішення. Викладач має змогу будь-коли і з будь-якого комп'ютера проаналізувати дії та матеріали користувача.
- як джерело інформації. На сайті можна отримати конкретні відомості щодо поставленого завдання, які викладач завчасно підготував і розмістив на відповідних сторінках НТС. Доступ до інформації відбувається відповідно до структури навчально-методичного розділу та регламентується груповими правилами користувачів сайту.
- як інструмент формування практичних навичок виконання вимог нормативно-правових документів, що регламентують порядок оприлюднення у мережі Інтернет публічної

інформації, інформаційного наповнення, функціонування, технічного забезпечення єдиного веб-порталу та окремих веб-сайтів органів виконавчої влади.

- як наочно-тренувальний засіб для отримання навичок реєстрації, створення, підтримки, управління, наповнення, редагування сайту, оцінки матеріалів і користувачів, отримання та публікації різнопланової інформації, надання електронних послуг.
- як засіб оцінювання, обліку та реєстрації виконаних на сайті дій кожним з зареєстрованих користувачів. Для цього використовують програми з контрольними та екзаменаційними питаннями, відповідями на них та нормативами оцінювання кожної відповіді. Комп'ютер не тільки оцінює відповіді, а й видає рекомендації щодо виправлення помилок.
- як засіб спілкування студентів між собою та з викладачем. Для цього на сайті є міні-чат, внутрішня пошта і форум.
- як засіб обговорення нових законів, постанов президента та уряду, проблем державного управління і місцевого самоврядування.
- як засіб творчої діяльності слухача, освоєння понять, що стосуються захисту авторських прав. Такі розділи сайту як статті, журнал (блог), форум, фотоальбом дозволяють опублікувати власні наукові, літературні та мистецькі твори, висловити власну думку щодо творів інших авторів.

- як засіб заохочення до навчання в ігровій формі. Робота на сайті стимулює успішне виконання навчального завдання і проведення дослідницького пошуку, розширює горизонти мислення; забезпечує тренінг у певному виді діяльності.

Робота студентів з НТС забезпечує:

- підвищення інтересу й загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи;
- індивідуалізацію навчання: кожен працює в режимі, який відповідає його темпераменту та умінням;
- об'єктивність контролю через дані профілю користувача;
- активізацію навчання завдяки використанню новітніх телекомунікаційних технологій, актуальних форм подачі інформації, змагання студентів між собою, прагненню отримати вищу оцінку від викладача, колег чи відвідувачів сайту;
- формування вмінь та навичок для виконання указів Президента, постанов уряду, професійної роботи з сайтами;
- виховання інформаційної мережної культури;
- оволодіння навичками оперативного прийняття рішень при роботі з сайтом.

Практика створення та використання навчально-тренувальних сайтів дозволила сформулювати деякі методичні рекомендації:

- Для успіху НТС важливим є як володіння гіпертекстовими технологіями, так і хороші структура, зміст і здатність підтримувати інформаційне наповнення його сторінок.

- Створення НТС не є “одноразова” акція. Це процес, що продовжується і який триває стільки часу, скільки Web-сайт є доступним для ви користування студентами.
- Сторінки сайту повинні регулярно підтримуватися, чиститися і оновлюватися, можливо, не лише зусиллями самого викладача, але і за допомогою досвідчених студентів з наданням ім. прав модератора.
- Посилання на інші інтернет-ресурси потребують регулярної перевірки їхньої дієвості та актуальності.
- Зміст сторінок має бути цікавими і релевантними для основної категорії студентів.
- Проект створення НТС має бути частиною загальної освітньої програми даного навчального закладу

При створенні та використанні НТС потрібно пам'ятати про можливі негативні наслідки, пов'язані з наявністю доступу студентів до Інтернет: можливість появи рекламних повідомлень, проблеми захисту від спаму, фішингу та шкідливих програм, відволікання від виконання практичних завдань, перегляд сторонніх інформаційних матеріалів тощо.

Таким чином, досвід створення і використання навчально-тренувального сайту показав його ефективність у навчальному процесі, засвоєнні знань та формуванні практичних навичок сайтової діяльності фахівців. Потребують подальшої деталізації процеси проектування таких сайтів, аналіз варіантів їхньої структури та змістовного наповнення.

Список використаних джерел

1. Рекомендації парламентських слухань на тему: "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів". Схвалено Постановою Верховної Ради України від 21 жовтня 2010 року N 2632-VI. // Відомості Верховної Ради України — 2011. № 11, — С. 516-519

2. Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі/ Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. [Електронний ресурс] : електрон. наук. фах. вид. – 2008. – №2(6). – Режим доступу.: <http://www.ime.edu-ua.net/em6/content/08mrvshi.htm>. – Заголовок з екрана.

3. Калашнікова Л.В. Дисфункції спеціалізованих сайтів ВНЗ України: системний аналіз/ Л.В. Калашнікова // Вісн. Міжнар. Слов`ян. ун-ту. Сер. Соціол. науки. — 2006. N 1. — С. 24-26

4. Шпиґа П.С. Інформаційне законодавство України / П.С. Шпиґа // Електронне урядування [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://egov.at.ua/publ/informacijne_suspilstvo/informacijne_suspilstvo_v_ukrajini/informacijne_zakonodavstvo_ukrajini/11-1-0-33. – Заголовок з екрана.